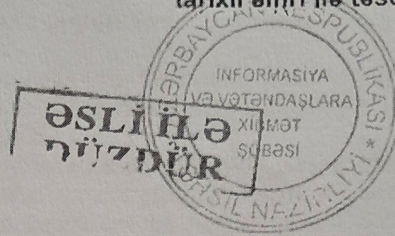

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

Azərbaycan Respublikasının
Təhsil Nazirliyinin

F-400 nömrəli 14.08.2021-ci il
tarixli əmrilə təsdiq edilmişdir.

ORTA İXTİSAS TƏHSİLİNİN

İXTİSAS ÜZRƏ

TƏHSİL PROQRAMI

İxtisasın (proqramın) şifri və adı: 040601 - Aqrar (fermer) təsərrüfatının təşkili

BAKİ – 2021

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. Orta ixtisas təhsilinin "040601 - Aqrar (fermer) təsərrüfatının təşkili" ixtisası üzrə Təhsil Proqramı (bundan sonra ixtisas üzrə Təhsil Proqramı) "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarlarına, eləcə də "Azərbaycan Respublikasının ömürboyu Təhsili"na uyğun hazırlanmışdır.
- 1.2. Təhsil Proqramının məqsədləri aşağıdakılardır:
- İxtisas üzrə məzunun kompetensiyalarını, ixtisasın çərçivəsini, fənlər üzrə tədris və öyrənmə metodlarını, qiymətləndirmə üsullarını, təlim nəticələrini, kadr hazırlığı aparmaq üçün infrastruktura və kadr potensialına olan tələbləri, tələbənin təcrübə keçmə, işə düzəlmə və təhsilini artırma imkanlarını müəyyənləşdirmək;
  - Tələbələrini və işəgötürənləri məzunların əldə etdiyi bilik və bacarıqlar, eləcə də təlim nəticələri barədə məlumatlandırmaq;
  - Təhsil Proqramı üzrə kadr hazırlığının bu proqrama uyğunluğunun qiymətləndirilməsi zamanı bu prosesa cəlb olunan ekspertləri məlumatlandırmaq.
- 1.3. Təhsil Proqramı tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və həmin ixtisas üzrə subbakalavr hazırlığını həyata keçirən bütün orta ixtisas təhsili müəssisələri üçün məcburidir.
- 1.4. Tələbənin (xüsusi təyinatlı orta ixtisas təhsili müəssisələrinin tələbələri istisna olmaqla) 5 (beş) günlük iş rejimində həftəlik auditoriya və auditoriyadankənar ümumi yükünün həcmi 45 saatdır (ümumtəhsil fənləri istisna olmaqla). Həftəlik auditoriya saatlarının həcmi ümumi həftəlik yükün 50%-dən çox olmamalıdır. İxtisasın xüsusiyyətindən asılı olaraq həftəlik yükün həcmi dəyişdirilə bilər.

2. Məzunun kompetensiyaları

- 2.1. Təhsil Proqramının sonunda məzun AzMKÇ-nin 5-ci səviyyəsində nəzərdə tutulmuş deskriptorlarla yanaşı, aşağıdakı ümumi kompetensiyalara yiyələnəlidir:
- İxtisası üzrə Azərbaycan dilində şifahi və yazılı ünsiyyətə;
  - Ən azı bir xarici dilde şifahi və yazılı ünsiyyətə;
  - Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair sistemli və hərtərəfli biliklərə;
  - İş yerində informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından səmərəli istifadə bacarığına;
  - Komandada iş, problemin həllinə ortaqlıq yanaşma bacarığına;
  - Yeni şəraitə uyğunlaşmaq, təşəbbüs irəli sürmək və uğur qazanmaq bacarığına;
  - Məsələlərin həlli üçün əlavə məlumat resurslarını müəyyən etmək və seçə bilmək bacarığına;
  - Peşəkar məqsədlər üçün müvafiq məlumatı təhlil etmək, ümumiləşdirmək və tətbiq etmək bacarığına;
  - Peşəkar fəaliyyətini planlaşdırmaq və təşkil etmək, gələcək təhsilini və mövcud bacarıqlarını təkmilləşdirmək, vaxtı idarə etmək və tapşırıqları vaxtında tamamlamaq bacarığına;
  - Fəaliyyətində sosial və ekoloji məsuliyyətə, eləcə də etik yanaşmaya, həmçinin keyfiyyətə üstünlük vermək bacarığına;
  - Bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək məqsədilə vəziyyəti və özünü yenidən qiymətləndirmək və özünütənqid bacarığına.
- 2.2. Təhsil Proqramının sonunda məzun ixtisası üzrə aşağıdakı peşə kompetensiyalarına yiyələnəlidir:
- Ömür boyu öyrənməyin zəruriliyini başa düşmək, dinamik, yenilikçi, analitik düşüncə tərzinə, güclü sosial cəhətdən güclü şəxsi keyfiyyətə malik olmaq;
  - Öz sahəsində nəzəri və tətbiqi biliklərdən istifadə etməyi bacarmaq;
  - Aqrobiznes və onun planlaşdırmasının əsas aspektlərinin mənimsəmək və sahibkarlıq fəaliyyətində tətbiq etməyi bacarmaq;
  - Aqrar təsərrüfatın quruluşu, təsərrüfatların iqtisadi mexanizmi, aqrar təsərrüfatların istehsal vasitələri ilə təminatının təkmilləşdirilməsi və təsərrüfatların idarə edilməsi mexanizmi haqqında biliklərə yiyələnək;
  - Kooperativlər, aqrar klasterlər, aqroparklar, aqrobiznes inkubasiya mərkəzləri, assosiasiyalar və s. təsərrüfat növləri, müəssisə və təşkilatların birlikləri ilə bağlı məlumatlara malik olmaq;
  - İxtisas sahəsində mövcud olan problemlərin həll metodlarını inkişaf etdirmək, tətbiq etmək və əldə olunan nəticələri şərh etmək bacarığına sahib olmaq;
  - Aqrar iqtisadiyyat və idarəetmə sahələrindəki informasiyaları tənqidi yanaşma ilə qiymətləndirmək və əli səviyyəli tapşırıqları sərbəst həll etmək qabiliyyətinə sahib olmaq;
  - Aqrar və iqtisad elmlərin əsas prinsiplərini birlikdə istifadə edərək, kənd təsərrüfatının iqtisadi problemlərini qavraya və həll edə bilmək bacarığına yiyələnək;

- Kənd təsərrüfatının iqtisadi problemlərini müəyyən etməyi, mikro və makro səviyyədə informasiya toplamağı, analiz və şərh etməyi, layihə əsaslı həllər təqdim etməyi bacarmaq;
- İdarəetmə prosesi üçün lazimi müasir texnologiyalardan istifadə etməyi, onları şərh etməyi və nəticələrini proqrama daxil etməyi bacarmaq;
- Resursların istifadəsi və səmərəlilik arasındakı əlaqəni ətraf mühit, qida təhlükəsizliyi və dayanıqlılıq hədəfləri ilə birgə yerinə yetirmək qabiliyyətlərinə malik olmaq;
- Yerli və beynəlxalq aqrar bazarları izləyə bilmə, bazar iştirakçılarının davranışlarını anlama bilmə və qərar vermə bacarıqlarına yiyələnmək;
- Liderlik, təşkilati davranış, zaman və risk menecmenti, keyfiyyət şüuru, məhsuldarlıq kimi mövzularda idarəetmə qabiliyyətlərinə sahib olmaq;
- Tənqidi düşünərək kreativ və orijinal həll yolları tapa bilmək, zamanın və iş dünyasının şərtlərinə uyğun alternativlər təqdim edə bilmək vərdişlərinə malik olmaq;
- Peşə etikasına və sosial məsuliyyət şüuruna sahib olmaq;
- İxtisasdaxili və multidisiplinar fəaliyyətlərdə iştirak etmək və komanda ruhu yaratmaq qabiliyyətinə malik olmaq;
- Öz sahəsində müstəqil çalışa bilmək, qərar verə bilmək, fikirlərini şifahi və yazılı şəkildə ifadə edərək effektiv ünsiyyət qurmaq vərdişlərinə yiyələnmək;

3. Təhsil Proqramının strukturu

3.1. Təhsil Proqramı ixtisasdan asılı olaraq minimum 120 AKTS (2 il¹) kreditindən ibarət olmalıdır. Kreditlər aşağıdakı şəkildə bölüşdürülür:

Fənlərin sayı	Fənnin adı	AKTS krediti
Ümumi fənlər		30
1	Azərbaycan tarixi <i>Bu fənn Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinin yaranması, formalaşması və inkişafını sistemli şəkildə, xronoloji ardıcılıqla öyrənir, Azərbaycan dövlətçiliyinin formalaşmasında siyasi, ideoloji, iqtisadi, mədəni amillərin rolunu təhlil və tədqiq edilir. Müasir dünyada Azərbaycan dövlətinin yeri və rolu sistemli təhlil edilir.</i>	5
2	Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya <i>Bu fənn çərçivəsində tələbələrə Azərbaycan dilində təqdimat etmək, natiqlik, akademik və işgüzar yazı bacarıqlarının aşılmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.</i>	4
3	Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya <i>Bu fənn çərçivəsində tələbələrə xarici dillərdən birində ixtisası üzrə təqdimat etmək, natiqlik, akademik və işgüzar yazı, şifahi və yazılı bacarıqların aşılmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.</i>	15
Seçmə fənlər (Seçmə fənlər orta ixtisas təhsili müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilir. İxtisasın spesifikasiyasından asılı olaraq seçmə fənlər dəyişdirilə bilər.)		
4	Fəlsəfə	3
	Sosiologiya	
	Hüququn əsasları	
	Məntiq	
	Etika və estetika	
	Multikulturalizmə giriş	
5	Informasiya texnologiyaları (ixtisas üzrə)	3
	Informasiyanın idarə edilməsi	
	Sahibkarlığın əsasları və biznesə giriş	
İxtisas fənləri		30

¹ Ümumi orta təhsil bazasından qəbul olanlar 1 il artıq, qiyabi təhsilə qəbul olanlar isə 0,5 il artıq təhsil alırlar.

6	<p>Aqrar iqtisadiyyat Bu fəndə mühüm iqtisadi anlayışlar izah edilir, bazar iqtisadiyyatının ümumi xarakteristikası verilir və məhdud iqtisadi ehtiyatların samarali istifadə olunmasında bazar mexanizminin rolu müəyyənləşdirilir. Iqtisadi subyektlərin qərar qəbul etməsini şərtləndirən prinsiplər açıqlanır. Aqrar sahədə iqtisad elminin özünəməxsus xüsusiyyətləri, mikro və makro səviyyədə iqtisadi problemlərin həlli ilə bağlı tələbələrə lazımi bilik və bacarıqlar ötürülür.</p>	4
7	<p>Mühasibat uçotu və audit Bu fənn çərçivəsində tələbələrə mühasibat uçotunun və auditin aparılma qaydasının əsas prinsipləri, ikili yazılış qaydaları aşılamaqla yanaşı, iqtisadi amillərin və hadisələrin müəssisənin maliyyə cədvəllərinə təsirləri izah olunur.</p>	5
8	<p>Aqrar menecment və marketing Bu fənn menecmentin əsas funksiyalarını, menecerlərin rollarını, təşkilati quruluşları və onların hər birinin üstün və mənfəət cəhətlərini, liderlik növlərini öyrənir, təşkilatlardakı qrup və komanda dinamikasını, təşkilat mədəniyyətini, müxtəlifliyin faydalarını tədqiq edir. Həmçinin, bu fənn aqrar sahədə insan resurslarının idarə edilməsinin, onun məqsəd və hədəflərinin nə olduğunu, yüksək ixtisaslı kadrların müəssisəyə necə cəlb edilməsini, seçim prosesinin necə aparılmasını öyrənir müəssisədə performans qiymətləndirilməsi, karyeranın idarə edilməsi, motivasiya və s. kimi funksiyaların işləmə prinsiplərini tədqiq edir. Marketing: bu fənn sayəsində tələbə marketingin tərfi, marketingə aid ilkin anlayışların formalaşması, marketingin mühiti haqqında biliklərin toplanması ilə yanaşı bazarın seçmənləşdirilməsi, marketing informasiya sistemləri, marketing kompleksi haqqında biliklərə və bacarıqlara yiyələnmə biləcək. Eyni zamanda, məhsul, məhsulun həyat dövrü, marka və markalaşma haqqında ilkin anlayışlara sahib olacaq və qiymətləndirmə strategiyalarını müəyyən edə bilməklə yanaşı, qiymət və qiymətin formalaşması ilə bərabər tələbə bölüşdürmə, bölüşdürmə formaları, kanalları, pərakəndə və topdansatış haqqında ilkin anlayışlara da yiyələnmə.</p>	6
9	<p>Bitkiçiliyin əsasları Bu fənn üzrə tarla bitkiləri, onların əsas qrupları, tarla bitkilərinin bioloji xüsusiyyətləri, məhsuldar sortlar, tarla bitkilərinin becərilmə texnologiyası, vegetasiya dövründə əkin sahələrinə qulluq qaydaları və s. məsələlərin tədrisində diqqət yetirilməlidir.</p>	5
10	<p>Heyvandarlığın əsasları Bu fənn üzrə aşağıdakı məsələlər öyrənilir: kənd təsərrüfatı heyvanlarının eksteryer, konstitusiyası və interyer xüsusiyyətlərinin qiymətləndirilməsi, məhsuldarlıqla əlaqəsi, hər bir növün fərdi inkişaf xüsusiyyətlərinin nəzəri əsasları, at, süd, yun, yumurta məhsuldarlığının qiymətləndirilməsi, yetişdirmə üsullarının əsasları, seçmə və taylaşdırmanın mahiyyəti və nəzəri əsasları, qaramal, qoyun, at, donuz, quş cinslərinin məhsuldarlıq istiqaməti.</p>	5
12	<p>Aqrobiznes: aqrar təsərrüfatın təşkili və idarə edilməsi Aqro biznes üzrə tələbələrə sahibkarlığın əsas iqtisadi-hüquqi institutları, biznes planlaşdırmanın əsas aspektlərinin mənimsənilməsi və sahibkarlıq niyyətinin işlənilməsi, sosial-iqtisadi alətlərin sahibkarlıqda fəal surətdə istifadə olunması tədris olunmalıdır. Fənn çərçivəsində aqrar təsərrüfatın quruluşu, təsərrüfatların iqtisadi mexanizmi, aqrar təsərrüfatların istehsal vasitələri ilə təminatının təkmilləşdirilməsi və təsərrüfatların idarə edilməsi mexanizmi, kooperativlər, aqrar klasterlər, aqroparklar, aqrobiznes inkubasiya mərkəzləri, assosiasiyalar və s. təsərrüfat növləri, müəssisə və təşkilatların birlikləri ilə bağlı məlumatlar tələbələrə çatdırılır. Həmçinin, bu fənn üzrə aqrar hüquq məsələləri də öyrənilməlidir. Burada tələbələr hüquq sistemində əsas bilik və bacarıqları öyrənir, təşkilatın idarəedilməsi, maliyyələşdirilməsi və məşğulluq və digər məsələlərə dair qanuna uyğun və qanuna zidd əməllərə dair anlayışa malik olur. Fənn çərçivəsində aqrar layihələrin hazırlanması və idarə edilməsi məsələləri də tələbələrə tədris edilməlidir. Bu fənn aqrar sahədə layihələrin yazılma qayda və üsullarını, layihələrin icra edilmə və qiymətləndirmə mexanizmlərini, layihənin icrası üçün lazım olan resursları və layihənin xərclərini, qarşıya çıxma biləcək riskləri necə idarə etməyi öyrənir.</p>	5
<p>Orta ixtisas təhsili müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər² Burada olan fənlər hər bir orta ixtisas təhsili müəssisəsi tərəfindən fərdi qaydada müəyyən edilir və həmin ixtisasın tədris planında əksini tapır.</p>		30

² Bu fənlər professor-müəllim heyətinin təcrübəsi, tədqiqat infrastrukturunu, yerli və beynəlxalq iş imkanları nəzərə alınaraq orta ixtisas təhsili müəssisəsi tərəfindən təklif edilir. Orta ixtisas təhsili müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər tələbələr üçün seçmə xarakteri daşmalı, eləcə də tələbələrin xarici mübadilə proqramlarında iştirakına şərait yaratmalıdır. Həmçinin, orta ixtisas təhsili müəssisəsi üçün ixtisas profili üzrə əlavə 1.4-də qeyd olunan seçmə fənlər bloku təklif olunur.

Təcrübə	30
Cəmi	120

- 3.2. Orta ixtisas təhsili müəssisəsinə hər hansı ixtisas üzrə ümumi orta təhsil bazasından tələbə qəbulu olduğu halda, ixtisasın təhsil proqramında aşağıdakı ümumtəhsil fənlər bölümü nəzərdə tutulmalıdır.

Tədris Azərbaycan dilində aparılan qruplar üçün		
Fənn bölümünün kodu	Fənlərin adı	Saat miqdarı (həftəlik)
		3
ÜF-B01	Azərbaycan dili	2
ÜF-B02	Ədəbiyyat	4
ÜF-B03	Xarici dil	2
ÜF-B04	İkinci xarici dil	2
ÜF-B05	Azərbaycan tarixi	1
ÜF-B06	Ümumi tarix	5
ÜF-B07	Riyaziyyat	2
ÜF-B08	İnformatika	2
ÜF-B09	Fizika	2
ÜF-B10	Kimya	2
ÜF-B11	Biologiya	2
ÜF-B12	Coğrafiya	2
ÜF-B13	Çağırışaqədərki hazırlıq	2
ÜF-B14	Fiziki tərbiyə	33
Cəmi:		2
ÜB-B15	Dərsdənkenar məşğələlər	35
Yekun:		

Tədris rus dilində aparılan qruplar üçün		
Fənn bölümünün kodu	Fənlərin adı	Saat miqdarı (həftəlik)
		3
ÜF-B01	Rus dili	2
ÜF-B02	Ədəbiyyat	2
ÜF-B03	Azərbaycan dili – dövlət dili kimi	4
ÜF-B04	Xarici dil	2
ÜF-B05	Azərbaycan tarixi	1
ÜF-B06	Ümumi tarix	5
ÜF-B07	Riyaziyyat	2
ÜF-B08	İnformatika	2
ÜF-B09	Fizika	2
ÜF-B10	Kimya	2
ÜF-B11	Biologiya	2
ÜF-B12	Coğrafiya	2
ÜF-B13	Çağırışaqədərki hazırlıq	2
ÜF-B14	Fiziki tərbiyə	2
Cəmi:		33
ÜB-B15	Dərsdənkenar məşğələlər	2
Yekun:		35

Qeydlər:

- Ümumtəhsil fənləri tədris olunduğu halda, həmin fənlərə kreditlər ayrılır.

- Hər iki bölmə üzrə fənlərin tədrisinə ayrılan həftəlik saatların miqdarı ixtisasdan asılı olaraq (saatların cəmi dəyişmədən) dəyişdirilə bilər.
  - Dərsdənkenar meşğələ saatlarının miqdarı həftəlik saatların maksimal miqdarının 20 faizindən çox ola bilməz.
  - Zəruri hallarda dərsdənkenar meşğələ saatlarından fənnin (fənlərin) tədrisinə ayrıla bilər.
- 3.3. Orta ixtisas təhsili müəssisəsinə hər hansı ixtisas üzrə ümumi orta təhsil bazasından tələbə qəbulu olduğu halda, birinci tədris ilində təhsil aşağıdakı istiqamətlər üzrə təşkil olunur:
- mövcud qanunvericiliyə uyğun olaraq, meyil və maraqları, potensial imkanları nəzərə alınmaqla tələbələr üçün müxtəlif təmayül istiqamətləri üzrə;
  - təmayülləşmə tətbiq olunmayan istiqamət üzrə.
- 3.4. Təmayülləşmə tətbiq olunan istiqamətlər üzrə fənlər və onlara ayrılan saatların miqdarı tam orta təhsil səviyyəsi üzrə Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilən müvafiq tədris planlarına (X və ya XI siniflərdən birinin fənn və saatlarına) uyğun olaraq müəyyən edilir.

4. Tədris və öyrənmə

- 4.1. Tədris və öyrənmə mühiti elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələr təhsil proqramının ikinci bəndində nəzərdə tutulan təlim nəticələrini əldə edə bilsinlər.
- 4.2. Tədris və öyrənmə metodları müvafiq sənədlərdə (məsələn, müəllimin sillabusunda və s.) təsvir edilməli və ictimaiyyətə (məsələn, kollecin veb sahifəsində, proqramın broşurlarında və s.) açıq olmalıdır.
- 4.3. Tədris və öyrənmə metodları innovativ təhsil təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Tədris və öyrənmə metodlarının müntəzəm şəkildə təkmilləşdirilməsi kollecin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.
- 4.4. Təlim prosesində fərqli tədris metodlarından istifadə edilməlidir. Bu metodlar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesində fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə ediləcək tədris və öyrənmə metodlarına aşağıdakıları nümunə olaraq göstərmək olar:
- interaktiv mühazirə
  - interaktiv təlim formaları (kollektivlə iş, qrupla iş, cütlərlə iş və fərdi iş)
  - interaktiv təlim üsulları (beyin həmləsi və ya əqli hücum, BIBÖ – Bilirəm/İstəyirəm bilim/Öyrəndim, ziqzaq, karusel, auksion, klaster və ya şaxələndirmə, sorğu vərəqləri və müsahibə, venn diaqramı, qərarlar ağacı)
  - seminarlar, müzakirələr, debatlar
  - laborator-praktik meşğələlər
  - təhsil alanı axtarışa vadar edən müstəqil tapşırıqlar: məsələn, tələbə tərəfindən yerinə yetirilən müstəqil araşdırma, sərbəst iş, sahə səfərləri və tədqiqatlar, qısa hesabatların və kiçik həcmli layihələrin hazırlanması və nəticələrə dair təqdimatlar
  - qrup işləri
  - rollu oyunlar
  - problemlərə əsaslanan tədris;
  - ekspert metodu;
  - video və audio konfrans texnologiyaları;
  - video və audio mühazirələr;
  - təcrübə mübadiləsi, yerli və xarici mütəxəssislər tərəfindən keçirilən ustad dərsləri
  - distant təhsil;
  - simulyasiyalar;
  - kommunikativ (ünsiyyət qurmaqla) üsulla mövzunu izah etmək, təsvir etmək, şərh etmək, reaksiya vermək, təqdim etmək
  - psixomotor (əl-ayaq hərəkətləri, yazmaq, rəsm çəkmək, yapmaq, quraşdırmaq) yolla mövzunu təhsil alanı çatdırmaq
- 4.5. Təhsildə nəzəriyyə və praktiki təlim arasında tarazlıq gözlənilməlidir. Əsas diqqət əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına uyğun olaraq praktiki bacarıqların gücləndirilməsinə yetirilməlidir.
- 4.6. Təhsil proqramı tələbələrin müstəqilliyini dəstəkləməli və ömürboyu təlim konsepsiyasını inkişaf etdirməlidir. Təhsil prosesinin sonunda tələbə hər hansı istiqamətdə müstəqil işləyə bilməli və təhsilini ömürboyu davam etdirməyi bacarmalıdır.

5. Qiymətləndirmə

- 5.1. Qiymətləndirmə elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələrin gözlənilən təlim nəticələrini əldə etmələri səmərəli şəkildə ölçülə bilsin. Bu, əldə olunan irəliləyişi monitorinq etməyə, təhsil proqramlarının nəticələrinə hansı dərəcədə nail olunduğunu qiymətləndirməyə, eləcə də tələbələrlə fikir mübadiləsinə şərait yaratmağa və təhsil proqramlarının təkmilləşdirilməsi üçün ilkin şərtlərin formalaşdırılmasına yardım etməlidir.
- 5.2. Qiymətləndirmə üsulları müvafiq sənədlərdə (məsələn, fənn proqramında, sillabusda və s.) təsvir edilməli və hamı üçün açıq olmalıdır (məsələn, təhsil müəssisəsinin veb sahifəsində, proqramın broşurlarında və s.).

- 5.3. Qiymətləndirmə üsulları innovativ tədris təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Qiymətləndirmə üsullarının müntəzəm şəkildə yenilənməsi orta ixtisas təhsili müəssisəsinin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.
- 5.4. Tədris prosesində fərqli qiymətləndirmə üsullarından istifadə edilməlidir. Bu üsullar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrə təlim prosesində fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə edilə biləcək qiymətləndirmə üsullarına nümunələr:
- açıq və qapalı testlər;
  - yazılı və ya şifahi imtahan;
  - kollokvium və digər sorğu formaları
  - yazılı tapşırıqlar, referatın hazırlanması, praktika hesabatları, sahə işləri hesabatları, layihə işlərinə dair hesabatlar;
  - Tədris olunan fənlər üzrə semestr ərzində qeyd olunan formalarda imtahanlar keçirilir və 100 ballı sistem ilə tələbənin biliyi qiymətləndirilir;
  - şifahi təqdimatlar
  - praktikada, laboratoriyada müşahidələrə əsasən bacarıqların qiymətləndirilməsi;
  - açıq müzakirələr;
  - portfolionun qiymətləndirilməsi;
  - frontal sorğu;
  - qrup şəklində və özünü qiymətləndirmə və s.
- 5.5. Tələbənin mövzuya dair biliyini yoxlamaq üçün idrakı (tanımaq, izah etmək, nümunə göstərmək, istifadə etmək, təhlil etmək, müqayisə etmək, dəyərləndirmək) methoddan istifadə
- 5.6. Təlim nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsində istifadə olunan üsullar aydın müəyyənləşdirilmiş meyarlara əsaslanmalıdır və təhsil müddətində tələbənin əldə etdiyi bilik, bacarıq və qabiliyyət səviyyəsini düzgün və etibarlı şəkildə müəyyən etməyə imkan verməlidir. Təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi zamanı müəllimlər şəffaflıq, qərəzsizlik, qarşılıqlı hörmət və humanistik prinsiplərini rəhbər tutmalıdırlar.
- 5.7. Tələbələrə müəllimlərlə/qiymətləndiricilərlə təhsillərinin bütün aspektlərini, o cümlədən qiymətləndirmə prosesini müzakirə etmək imkanı verilməlidir. Orta ixtisas təhsili müəssisəsi müvafiq qaydalara uyğun olaraq qiymətləndirmə prosesi, yaxud qiymətlə bağlı apelyasiya prosedurlarını müəyyən etməlidir.
- 5.8. Akademik etika təhsil prosesində önəmli yer tutur. Tələbələrə akademik dürüstlüyə riayət etmək, plagiat problemini anlamaq öyrədilməlidir. Onlar intellektual əməyin əqli mülkiyyət hüquqları barəsində məlumatlandırılmalıdırlar.
- 5.8. Orta ixtisas təhsili müəssisəsinə ümumi orta təhsil bazasından tələbə qəbulu olduğu halda, qiymətləndirmə orta ixtisas təhsili müəssisəsinin müəyyən etdiyi qaydalara uyğun olaraq həyata keçirilir.

6. Proqramın və hər bir fənnin təlim nəticələri

- 6.1. Hər bir fənnin təlim nəticələrinin müəyyənləşdirilməsi və hər bir fənnin sillabusunun hazırlanması orta ixtisas təhsili müəssisəsinin/akademik heyətin səlahiyyətindədir. Təhsil proqramının təlim nəticələri isə bu Proqramla müəyyən olunur. Orta ixtisas təhsili müəssisəsi təhsil proqramının təlim nəticələrinə əlavələr edə bilər.
- 6.2. Təhsil proqramı və fənlər üzrə təlim nəticələri (Əlavə 1.1.), fənlərin və təhsil proqramının təlim nəticələrinin matrisi (Əlavə 1.2.) və fənnin təlim nəticələrinə nail olmaq məqsədilə istifadə olunan təlim və öyrənmə metodları və qiymətləndirmə üsulları (Əlavə 1.3.) hər bir orta ixtisas təhsili müəssisəsi tərəfindən qeyd olunan əlavələrdə təsvir olunan formalara uyğun olaraq müəyyənləşdirilir. Təlim nəticələrinin matrisində fənlərlə təlim nəticələri arasındakı əlaqə əks olunmalıdır.
- 6.3. Təhsil Proqramının cəmiyyətin və əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına cavab verən nəzəri və praktiki məzmunu təmin etməsi məqsədilə fənlərin sillabusları hər semestr yenilənməlidir.

7. İnfrastruktur və kadr potensialı

- 7.1. Təhsil Proqramının tədris, öyrənmə və qiymətləndirmə prosesi orta ixtisas təhsili müəssisəsinin aşağıdakı infrastrukturuna malik olmasını zəruri edir:
- Tədrisin eyniliyini təmin etmək üçün orta ixtisas təhsili müəssisələrinin aqrar (fermer) təsərrüfatın təşkili ixtisası üzrə adiatı şöbələrinin və ya fənn birləşmə komissiyalarının maddi-texniki bazası yaxşılaşdırılmalı, interaktiv təlimə imkan verən müasir auditoriyalar (ağıllı lövhə, kompyuter, proyektor, və s. ilə təhciz edilmiş) yaradılmalı, seminar otaqları müvafiq cihaz və avadanlıqlarla təmin edilməlidir;
  - Orta ixtisas təhsili müəssisələrində təhsil alan tələbələrə səviyyəsinə və əmək bazarının müasir tələblərinə uyğun olaraq ixtisas fənləri üzrə yeni proqramlar, modul tipli dərslər vəsaitləri və s. hazırlanmalıdır;
  - Təhsil dövlət siyasəti olduğu üçün buna özəl sektorun da dəstəyi zəruridir. Bu baxımdan qabaqcıl fermer təsərrüfatlarında çalışan və uğurlu nəticələrə nail olan fermerlər, sahibkarlar da tədris prosesinə cəlb olunmalıdır;
  - Orta ixtisas təhsili müəssisələrində kitabxananın zənginləşdirilməsi və elektron kitabxananın yaradılması məqsədə uyğundur;

- 7.2. - Tədris dövründə tələbələrə tədrisə həvəsləndirilməsi məqsədilə stimullaşdırıcı addımlar atılmalıdır, Orta ixtisas təhsili müəssisələrinin professor-müəllim heyəti ən az bakalavr dərəcəsinə malik olur. Digər dövlət, yaxud özəl müəssisələrdən və/və ya digər müvafiq təşkilatlardan gələn peşəkarlar da tədrisə cəlb oluna bilərlər.

8. Təcrübə

- 8.1. Təcrübə tələbənin nəzəri biliklərinin praktikada tətbiqi, eləcə də peşə bacarıqlarının gücləndirilməsi baxımından vacibdir.
- 8.2. Təcrübə özəl şirkətdə, dövlət müəssisəsində, kollec, universitet, beynəlxalq təşkilat və şirkətlərdə və s. təşkil oluna bilər.
- 8.3. Təcrübədən əvvəl orta ixtisas təhsili müəssisəsi və təcrübə təşkil olunacaq şirkət/müəssisə/laboratoriya müqavilə imzalamalıdır. Eyni zamanda, tələbənin fərdi müraciəti əsasında onun ixtisasına uyğun digər şirkət/müəssisə/laboratoriyada, o cümlədən xaricdə təcrübə keçməsinə icazə verilir. Müqavilədə şərtlər, tələbələrə hüquq və öhdəlikləri və digər zəruri təfərrüatlar əks olunur.
- 8.4. Təcrübənin qiymətləndirilməsi:
- Tələbələrə keçdiyi tədris və istehsalat təcrübələri orta ixtisas təhsili müəssisələrində adıyyatı tədris-təcrübə şöbələri tərəfindən monitorinq edilir və qiymətləndirilir;
  - İstehsalat təcrübəsi üzrə tələbələrə davamiyyətinə nəzarət təcrübəyə rəhbərlik edən müəllimin orta ixtisas təhsili müəssisələri tərəfindən müqavilə bağlanmış müəssisəyə təqdim olunan tabel kitabı və ya tərəfdaş müəssisənin özü tərəfindən tələbənin giriş-çıxışına dair məlumatlar (məsələn, giriş qapılarında quraşdırılmış elektron qurğular və barmaq izləri) əsasında həyata keçirilə bilər,
  - Tədris və istehsalat təcrübəsinin sonunda tələbə təcrübə keçməsinə dair gündəlik və hesabat təqdim edir. Gündəlikdə günlər üzrə (hər gün üçün ayrılıqda) təcrübə yeri və işin qısa təsviri verilir, təcrübə keçdiyi müəssisənin rəhbəri və təcrübəyə rəhbərlik edən müəllim tərəfindən təsdiqlənir. Nəticədə tələbənin tədris və istehsalat təcrübəsi tamamlanmış olur. Yaxud da tələbə gündəliyi və hesabatı komissiyaya təqdim etməklə müdafiə edir və nəticələri 100 balla qiymətləndirilir.

9. Məşğulluq və ömürboyu təhsil

- 9.1. Orta ixtisas təhsili müəssisəsinin "040601 - Aqrar (fermer) təsərrüfatının təşkili" ixtisası üzrə Təhsil Proqramının məzunları əsasən özəl fermer təsərrüfatlarında, aqroparklarda, holdinqlərdə və s. bu kimi fəaliyyət sahələrində menecer kimi çalışa bilərlər. "040601 - Aqrar (fermer) təsərrüfatının təşkili" ixtisasını bitirən məzunlar aqrar menecer ixtisası və subbakalavr ixtisas dərəcəsinə yiyələnir və "İdarəetmə" yönümlü ixtisaslara (Aqrobiznes və idarəetmə, Menecment, Marketing və s.) dair müvafiq ali təhsil müəssisələrində bakalavr səviyyəsi üzrə təhsilini davam etdirə bilərlər.
- 9.2. Orta ixtisas təhsili müəssisəsi Təhsil Proqramının məzunlarının məşğulluğuna dair müntəzəm sorğular keçirməli, eləcə də vakant iş yerlərinə və məzunların işlə təmin olunma göstəricilərinə dair məlumatları öz veb sahifəsində yerləşdirməlidir.
- 9.3. Subbakalavr proqramının məzunları təhsillərini bakalavriat səviyyəsində davam etdirə bilərlər. İxtisas uyğunluğu Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş "Müvafiq ixtisaslar üzrə subbakalavr dərəcəsinə almış şəxslərin ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat səviyyəsinə qəbulu ilə bağlı ixtisas seçimi cədvəli"ne müvafiq aparılır.
- 9.4. Təhsil müddətində əldə olunan bilik, bacarıq və yanaşmalar məzunların müstəqil şəkildə ömürboyu təhsil almaları üçün ilkin şərtlərdəndir.